

A projekt megvalósításában közreműködött, illetve azt segítette:

A Pécsvárdi Zeneiskola Rézfűvós Kamaragyűjttese,

Dr. Andrásfalvy Bertalan (Hosszúhetény),

Az állandó kiállításához adománnyal hozzájáruló
közel 50 alkotó és gyűjtő.

Angster Mária (Bp. – Zengővárkony), Antal Gábor (Székesfehérvár), Antal Kristóf (Budapest), Bárany Mara (Budaörs), Bedő Anikó (Pécs), Báling Aranka (Nagypall), Bátorfi Ildikó (Siklós), Bérces Attila (Nagypall), Bérces Attiláné Hajni (Nagypall), Bérces Boldizsárné Erzsi (Nagypall), Bérces Veronika (Pécs), Bogos Gábor (Geresdlak), Dr. Burján István (Pécs), Dékány-Szabó Ildikó (Nagypall), Felső Barnabás (Ersekcsanád), Gál Lajosné Panni (Nagypall), Gelegonya Miklós (Dunavarsány), Grátz Erika (Nagypall), Heim Péterné Mária (Óbánya), Horváth Attila (Erzsébet), Kárpáti Árpád (Budapest), Kazalné Angster Éva (Pécs), Keszler – Fürstenhoffer, Kunkovác László (Budapest), Dr. Liptai Sára (Nagy-Britannia – Budapest), Magyar-Német Barátság Klub (Nagypall), Mihály János (Nagypall), Dr. Molnár Zsolt (Vácrátót), Nagy Mari – Vidák István (Kecskemét), Négyes Tímea (Erzsébet), Németh János (Budaörs), Dr. Say Istvánné Kati (Sióagárd), Schnell Lászlóné Ildikó (Nagypall), Smid, Eddy (Nagypall – Hollandia), Tamás Lőrincné Erzsi (Pécsvárad), Dr. Takacs Károly (Győr), Tóth István Zsolt (Bonyhád), Tüskés Tünde (Budapest), Zengővárkonyi Hagyományörző Művelődési Egyesület

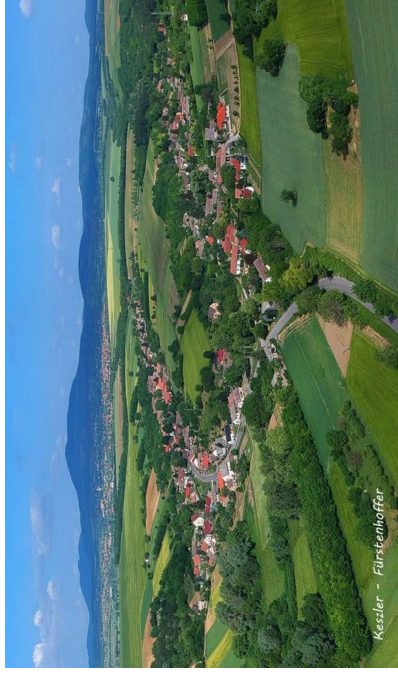
F.k.:

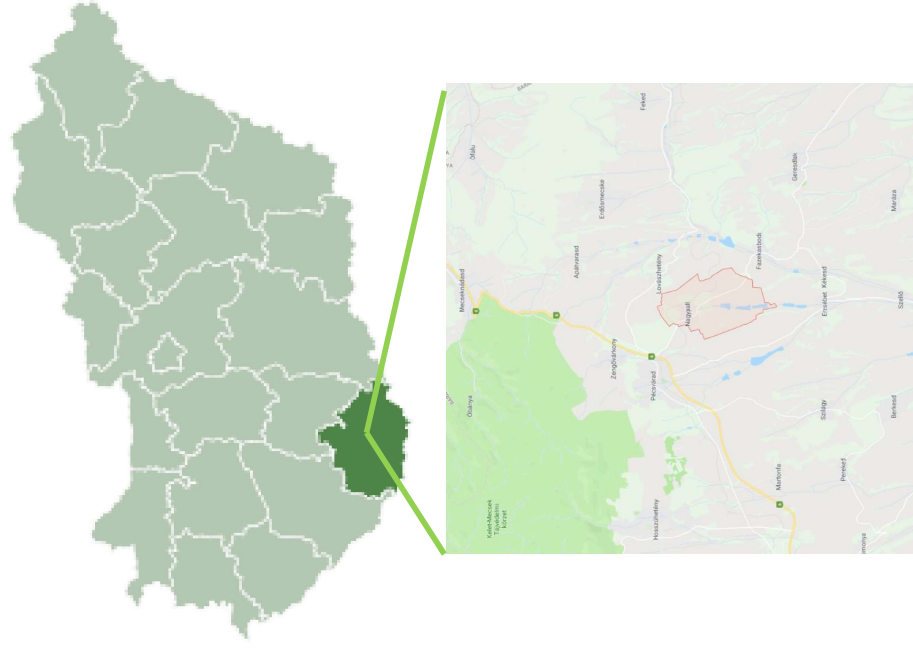
Bérces Boldizsárné

Nagypall, 2018. szept. 2.

CSUHÉ, GYÉKÉNY, SÁS PROJEKT

NAGYPALL

15. kép	Régi Mest. Egy.	Húsvéti készülődés	2018. március 25.	Majdics Mira
16. kép	Régi Mest. Egy.	Meghívó az állandó kiállítás megnyitójára	2018. április 14.	
17. kép	Régi Mest. Egy.	A megnyitó	2018. április 14.	Dr. Andrásfalvy Bertalan néprajzkutató, prof. em.
18. kép	Régi Mest. Egy.	A szalag átvágása	2018. április 14.	Kárpáti Árpád, a Nemzeti Művelődési Intézet igazgatója, Bérces Boldizsárné egyesületi elnök és dr. Andrásfalvy Bertalan néprajzkutató, prof. em.
19. kép		Nagypalli		
20. kép		Kézművesház, a		
21. kép	Bedő Anikó	Csuhé, Gyékény, Sás Állandó		
22. kép		Kiállítás részlete		
23. kép				

Elérhetőségek:

Régi Mesterségeket Felelevenítő Közhasznú Egyesület

7731 Nagypall, Szabadság u. 26.

Adószám: 183320420-1-02

www.nagypall.hu/regi-mestersegeket-felelevenito-egyesulet

elnök: Bérces Boldizsárné

T: 72/466-713, 30/341-8006

E-mail: bercsezsi@gmail.com - nagypallikezmuveshaz@gmail.com

Kézművesek Háza

Csuhé, Gyékény, Sás Állandó Kiállítás

7731 Nagypall, Szabadság u. 5.

Képjegyzék:

Kép száma	A szerző neve	Esemény	Dátum	A képen szereplők
Címloldali kép	Fürstenthoffer József	Nagypall látképe	2018	
2. kép	Régi Mest. Egy.	A nagypalli mosóforrás	2017	
3. kép	Régi Mest. Egy.	A nagypalli falumúzeum részlete	2015	
4. kép	Régi Mest. Egy.	A Csuahé, Gyékény, Sás Állandó Kiállítás megnyitója	2018. április 14.	Grátz Erika polgármester, Dr. Arapovics Mária a CSK projektvezetője
5. kép	Régi Mest. Egy.	A Csuahé, Gyékény, Sás Állandó Kiállítás megnyitója	2018. április 14.	Grátz Erika polgármester
6. kép	Régi Mest. Egy.	A Csuahé, Gyékény, Sás Állandó Kiállítás megnyitója	2018. április 14.	Dr. Say Istvánné Kati csuhéfonó népi iparművész
7. kép		Az oktatóterem poszterkiállításának részlete	2018. április	
8. kép	Régi Mest. Egy.	Elkészült a sással bekötött pad	2018. április	
9. kép	Régi Mest. Egy.	Fánksütő verseny, Nagypall	2018. február 17.	
10. kép	Régi Mest. Egy.	Az egyesületben hagyományos ajándék a mézeskalács	2018. február 17.	
11. kép	Régi Mest. Egy.	Húsvétí készülődés	2018. március 25.	Féth Mia és Zoé
12. kép	Régi Mest. Egy.	Húsvétí készülődés	2018. március 25.	Moschitzka Zsuzsanna óvónő, Gulyás Emma, Majdics Mira
13. kép	Régi Mest. Egy.	Húsvétí készülődés	2018. március 25.	Gál Lajosné óvónő, Zádori Zénó, Ripszám Aliz
14. kép	Régi Mest. Egy.	Húsvétí készülődés	2018. március 25.	

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	3
BEVEZETŐ.....	4
CÉLOK ÉS CÉLCSOPORTOK.....	4
Nagypall és a csuhéfonás.....	4
A MINTAPROJEKT BEMUTATÁSA.....	5
Egy kis előtörténet.....	5
A MINTAPROJEKT TEVÉKENYSÉGEI.....	7
Lépésről lépésre – az állandó kiállítás előkészítése.....	7
Gyerektalálkozások helyben és a környéken. Egyéb közösségi alkalmak.....	9
Kézművésznapp a Zengő alján.....	12
EREDMÉNYEK.....	16
HATÁSOK.....	16
ADAPTÁCIÓS SZEMPONTOK. JAVASLATOK.....	16
ÖSSZEFOGLALÓ ÉS KÖSZÖNET.....	17
Képjegyzék.....	18
Elérhetőségek.....	19

BEVEZETŐ

A nagypalli projekt a többi Cselekvő Közösségek Kétféle siteményt követően kezdődött, 2017-2018. fordulóján. Minden érdemi tevékenység elkezdődött 2018 augusztusáig. Ezek jelentős része 15-18 éves gyökerekkel rendelkezik, s az egyesületben nagy múltú önkéntes munka garantálja a hosszútávú fennmaradást.

CÉLOK ÉS CÉLCSOPORTOK

Nagypall és a csuhéfonás

A csuhémunka a gyékényfonással rokon háromdimenziós fonás. Ez, majdnem a 20. század végéig Kárpát-medencei specialitás volt, s kialakulása Tessedik Sámuel (1742, Albertirsa – 1820, Szarvas) köréhez köthető.

A Dunántúlon Baranya, Tolna, Fejér, Győr-Sopron-Esztergom, Somogy megyében mivelik, az Alföldön Szarvason, Szegeden és többfelé. Szlovákiában Galánta, Nagyföldemes táján, Erdélyben Szentdomokos, Kiskend, Nagykend a nevesebb csuhéfonó falvak. Szlovéniában Lenti mellett dolgoznak magyar és szlovén csuhéfonók. Németországi Heimatwerkben a Dunántúlról kitelepített svábok munkájaként tűnt föl. Ma a Kárpát-medencében létszámában a legjelentősebb a kárpátaljai.

A földkerekségen található mérhetetlenül sokféle fonható növényi alapanyag és technika között a háromdimenziós fonás az, ami erősen kötődik a Kárpát-medencéhez.

A nagypalli gyűjteményben már a megnyitókori (2018. ápr. 14.) minden felsorolt tájegység alkotásai szerepeltek, kivéve Galánta, Nagyföldemes környékét. Azóta is gyarapodik.

A 2018. évi Mesterségek Ünnepe lehetővé tette, hogy a nagypalli projekt híre már bejárta a Kárpát-medencét! Folyamatosan érkeznek kinyomtatványok is alkotóktól a szakkönyvtárnak.

Az egyesület óbányai viseletkészítő tagja mégis kétféle siteményt süttött. Miért? Merthogy a palliak se jönnek a „süttük” nélkül az óbányai tűzkerékgurításra kézművesként...

Bármily hihetetlen: itt és a hasonló közösségekben felfedezhetjük a szerves társadalom élő vonásait, elemeit!

Hasonló rendszer, összefogás akkor tud létrejönni, ha a közösségnek megvan a „lelke”. S a projekt hozta rengeteg teendő miatt láttuk: az egyesület vezetőjét mentesíteni kell bizonyos feladatokról, ami természetesen nem könnyű.

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS KÖSZÖNET

A nagypalli projekt jellegéből adódik, hogy statisztikai adatokkal csak a rendezvényeket írhatjuk le – évi két tábor, évi 12 „csuhécsüörtök”, stb. Az érintettek létszáma alkalomról alkalomra változó. A székfónó tábor 15 főt tud fogadni maximum, a csuhétábor 40-50-et. A „csuhécsüörtökön” a garantált program jellegéből adódik, hogy teljesen változó a látogatók száma.

A korábbi, más típusú pályázatokban amúgy jártas kézműveseknek a filmkészítés és a kiadványszerkesztés túl nagy és váratlan feladat, ami nem rossz ötlet, de túl sok időt és energiát vesz el – nálunk például a szakkönyvtár katalógusának összeállításától.

Hadd köszönjük meg a projekt kiíróinak, a döntnököknek és a segítőknek, hogy ennyit gazdagodhatott Nagypall és környéke kézműves élete.

S az elmúlt húsz évért köszönet Nagypall község Önkormányzatának.

EREDMÉNYEK

Mind a projektet megvalósító egyesület, mind Nagypall és Baranya sok településének kézműveseierizékellik, hogy egy magasabb szakmai értékű egység jött létre a Nagypalli Kézművesházban, éppen a projekt lényegéből fakadóan. A célcsoport, aki helyben használja, százas nagyságrendű, a kézművesek, akikhez a szakmai kisugárzás elhat, ezres létszámú alkotói

HATÁSOK

A legfontosabb hatás a helyi és környékbeli gyerekek, családok, a pécsváradai lakóotthon fiataljai számára a szerethető rendszeres kézműves oktatás, látvány és kapcsolat az alkotókkal. A széles szakmai közönség egy nagy hatósugarú központnak tekintti, ahová igyekszik mielőbb eljutni, ott tanfolyamon, táborban, konferencián részt venni. Végül érzékelhető némi irigység is pár baranyai településen: „Hogy ez a Nagypall már megint...”

ADAPTÁCIÓS SZEMPONTOK. JAVASLATOK

A legfontosabb szempont a komplexitás. S javasolható az a – sajnos, sokak által korunktól távolinak hitt – rendszer, hogy a nagypalli, Nagypallhoz kötődő kézműveseknek a vérében van az önkéntesség szemlélete. Egy példa: az állandó kiállítás megnyitójára sütemény és minden meg volt szervezve helyben.

Nagypallban Dr. Say Istvánné Kati igen sikeres csuhéfonó tanfolyamain 1999 táján jórészt olyan helyiek és környékbeliek vettek részt, akik már a népi kézművesség több műfaját művelték, vagy legalábbis kipróbálták magukat ebben-abban.

Az érdeklődő laikus közönségen túl a legfontosabb célcsoport: A fonható növényi anyagokkal foglalkozó alkotók szerte a Kárpát-medencében s természetesen az egyesületben. A cél: egy muzeális jellegű állandó kiállítás, oktatás- és rendezvényhelyszín, valamint szakkönyvtár létrehozása és működtetése.

A MINTAPROJEKT BEMUTATÁSA

Egy kis előtörténet

Nagypall igen szép fekvésű, 400 fős falu a Pécsváradai vártól 4 km-re. A népi etimológia szerint: Nagy Pál birtoka. Ha ránézünk a II. katonai felmérés térképére, ott bizony még két települést ábrázolnak. Az egyik Páll, a másik Nagypall. Történetileg egy sárközi magyar és egy sváb faluból jött létre.

A község nevezetessége az utolsó, Magyarországon még használatban lévő mosóforrás a kvalitatós barokk építészeti emlék, a Református templom közelében. A tájházként működő gyűjtemény az iskola épületében látogatható, s a Nagypalli Pincegalériát és annak tematikus kiállításait egy immár nagypalli díszpolgár holland házaspár hozta létre.

2. kép

A régmúltban ugyancsak férfias kézműves műfajokról volt híres a község: kiváló kovácsmesterek dolgoztak itt, illetve a malomberendezések hatalmas esztergált alkatrészei készültek Nagypallban. A híres mecseknádasdi kőfaragó hagyományak is volt nagypalli kiágazása.

Az elmúlt két évtizedben, a Régi Mesterségeket Felelevenítő Közhazsnú Egyesületben a női mesterségek művelői vannak többségben. Nézzük meg, kiből is áll ma a projektet megvalósító kézműves csapat! Csuahé-, gyékény- és sásfonó. Tojásíró, mézeskalácsos, viseletkészítő, népi bútorfestő, méhész, gyertyakészítő és szövő.

3. kép

A Szentendrei Skanzen és a pécsi segítők által támogatott projekt előzményei másfél-két évtizedre nyúlnak vissza. Tüskés Tünde szervezte országos és nemzetközi pályázatok, kiállítások, konferenciák helyszíne volt Zengővárkony, Pécsvárad és Nagypall. A helyi kézművesek látóköre tágult, szakmai kapcsolatai egyre gazdagabbak lettek. Létrejött a főleg csuahé, kisebb mértékben sás, gyékény és szalma alkotásokból álló gyűjtemény. Az egyesület több tagja rendszeresen zsűriztetett és részt vett a fontosabb pályázatokon, kiállításokon.

Nagypall Község Önkormányzata minden kézműves ügy támogatója, megvett és példászerűen felújított egy parasztportát (7731 Nagypall, Szabadság u. 5.), s ezt használatra átadta a Régi Mesterségeket Felelevenítő Egyesületnek.

4. kép

20. kép

21. kép

23. kép

22. kép

19. kép

A Cselekvő Közösségek projekt híre a legjobbkor érkezett. Miben segíthet?
A meglévő gyűjteményt méltó módon elhelyezni, bemutatni, 18 éve folyó oktatási programjainkat kellő hátszéllel gazdagítani, s több álmunkat megvalósítani.

5. kép

6. kép

A MINTAPROJEKT TEVÉKENYSÉGEI

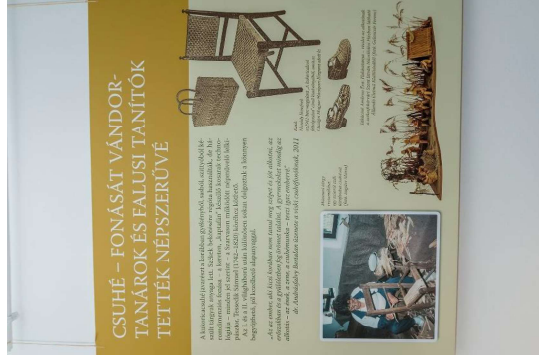
Lépésről lépésre – az állandó kiállítás előkészítése

A Nagypalli Kézművesházban három alkalommal gyűltekek össze és végeztek közösen a Csuhá, Gyékény, Sás Állandó Kiállítás tervezési munkáit – Bérces Boldizsárné, Bérces Attiláné, Négyes Tímea, Angster Mária, Kazalné Angster Éva, Tamás Lőrinczné Erzsébet és Dékány-Szabó Ildikó. Természetesen voltak, akik egy-egy alkalommal tudtak csatlakozni. A 2018. január 13-án kezdődött munka folytatódott február 6-án és március 19-én. Elkészültek a fekvő tárlók.

Fontos volt a csuhal, gyékénnyel és sással befont padok, ülőkék tölggyfa szerkezetének megtervezése a fonók közreműködésével. Közben egy alkalommal meglátogattott bennünket Tihanyvári István és Grátz Erika polgármester.

7. kép

8. kép

A zengővárkonyi SZALMA-KINCS-TÁR gyűjteményének tulajdonosát, Tüskés Tünde népi iparművészt Budapesten, a lakásán kereste föl Angster Mária, s a Nagypalli Kézművesház oktatótermébe kerülő poszterkiállításon dolgoztak 2018. március 10-én. Nagy Marival, Vidák Istvánnal, Antal Gáborral és dr. Liptai Sárával telefonon, illetve e-mailen konzultáltunk több alkalommal.

A poszterkiállítást érintő botanikai kérdések megoldásában részt vett és a botanikai fotók kiválasztásában segített Dr. Molnár Zsolt ökológus (Vácraót), Tóth István Zsolt botanikus (Bonyhád), Felső Barnabás természetvédelmi őr (Érsekcsanakád), Dr. Takács Károly régész, történész (Győr), Négyes Tímea kézműves (Erzsébet). Ezek a munkák alapvetően telefonon, ill. e-mailben zajlanak.

17. kép

18. kép

A Csuahé, Gyékény, Sás Állandó Kiállítás megnyitója nagy ünnepe volt a településnek és a környékbelieknek.

A Csuahé, Gyékény, Sás Állandó Kiállítást azóta is látogatják a környékbeliek és a Kelet-Mecsekben kirándulók. Két pécsi egyetemi hallgató tanulmányi céllal jött. Ők elsősorban a cselekvő közösségre voltak kíváncsiak. A Világ Világossága Alapítvány sérült gyerekeket hozott, akik nagy örömmel és igyekezettel kézműveskedtek.

Kézművesünnep a Zengő alján

Cselekvő közösségek - aktív közösségi szerepvállalás
EFOP-1.3.1-15-2016-00001

MEGHÍVÓ

A CSUHÉ, GYÉKÉNY, SÁS ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA
A NAGYPALLI KÉZMŰVESHÁZBA (7731 Nagypall, Szabadság u. 5.)

Időpont: 2018. április 14. (szombat) 11 óra

PROGRAM:

Köszöntő mond: Grätz Erika polgármester
és dr. Arapovics Mária, a csuhevő közösségek projekt szakmai vezetője
Megnyitja: Dr. Andrásfalvy Bertalan Széchenyi-díjas néprajzkutató, professzor emeritus
és Kálpál Árpád, a Nemzeti Művelődési Intézet igazgatója

Szólásra kérjük az egyesület tiszteletbeli tagjait: Sáy Kati csuhevőné népi iparművész
és Tuskés Tünde számalatné népi iparművészt

Közreműködik a Pécsváradai Zeneiskola Kamara Réztűvós Együttese
és a Zengőváltókörny Hagyományőrző Művelődési Egyesület

Falkultív: botanikai sétát: Fontató névényi anyagok
Vezető: Tóth István Zsolt és Angster Mari

A tömegközlekedéssel érkező vendégeket a pécsváradai „Kolégium” autóbusszmegeállótól
(Kossuth L. u. – Jókai u. sarok) 10.00-kor és 10.30-kor a nagypalli „falubusz” szállítja a
helyszínre.

Tisztelettel hívjuk, szeretettel várjuk!

Régi Mesterségeket Felelevenítő Egyesület – Nagypall

16. kép

Az állandó kiállításhoz kapcsolódik a Fontató névényi anyag szakönyvtár kialakítása. Sok segítséget kaptunk egyesületünk régi barátjától, a pécsi Janus Pannonius Múzeum néprajzosától, dr. Burján Istvántól. A rendszer kialakítását szakmailag segítette Gelegonya Miklós könyvtáros (Budapesti Műszaki Egyetem).

9. kép

A Cselekvő közösségek projekten belül a közösségfejlesztő, könyvtár kialakító és muzeális ügyekben hoztunk létre új, szükséges kapcsolatokat, illetve együttműködési megállapodással dokumentáltuk mind ezeket, mind a régóta működő kapcsolatainkat.

Gyerekfoglalkozások helyben és a környéken. Egyéb közösségi alkalmak

A nagypalli Régi Mesterségeket Felelevenítő Egyesület elnöke vezetésével 2018. február 13-án kézműves szakköri foglalkozás volt Nagypallban, az óvodában. Kétféle nyuszt készítek csuhevől.

Pécsváradon, a Fülep Lajos Művelődési Központban tartottak „Szöszmötölő” gyerekfoglalkozást egyesületünk tagjai 2018. febr. 12-én.

Régi együttműködő partnerünk, a nagypalli Magyar-Német Barátság Klub szervezésében fánk sütő versenyen vettünk részt 2018. február 17-én.

10. kép

Egyesületünk az Óbányai Olvasókör meghívásának tett eleget, részt vettünk a hagyományos tűzkerék gurításon. Ehhez a félelmetesen szép télülő-tavasváró népszokáshoz természetjósító hiedelmek is kapcsolódnak.

Másik régi együttműködő partnerszervezetünk, a hirdi Napsugaras Ősz asszonykórus meghívására 2018. március 9-én Hirden jártunk, ahol vezetőjük 70. születésnapját ünnepeltük.

11. kép

Nagypallban tartottunk „Ügyes kezek” szakköri foglalkozást 2018. március 14-én. Csuhé kokárda készült.

„Szöszmötölő” Pécsváradon. Csuhéból és gyöngyből kokárdát csináltunk a gyerekekkel.

Régóta népszerű a környéken az egyesületünk rendezte „Húsvéti készülődés”. Idén már a Nagypalli Kézművesházban rendeztük, 2018. március 25-én.

10. kép

12. kép

13. kép

14. kép

15. kép

Ügyes kezek szakköri foglalkozást tartottunk a nagypalli óvodában 2018. március 25-én.

Április 6-7-én az országos alkotó házak hétvégeje programhoz csatlakoztunk.